

Perfore Apandisit Olgularında Yaş ve Cinsiyete Özgü Değişiklikler

AGE AND SEX-SPECIFIC CHANGES IN PATIENTS WITH PERFORATED APPENDICITIS

Dr. Günay GÜRLEYİK

Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Kliniği, İSTANBUL

ÖZET

Amaç: Akut apandisit sonrası perforasyon gelişmesi, postoperatif morbidite ve mortalite üzerinde yaş ve cinsiyet dağılımının etkisini araştırmak.

Durum değerlendirilmesi: Akut iltihaplı apandisit perforasyonu fokal bir enfeksiyonun bölgesel ve sistemik yayılımına neden olarak klinik gidişi, komplikasyon gelişimini, olgunun akıbetini olumsuz etkileyen bir dönüm noktasıdır. Bu nedenle perforasyona etkili risk faktörlerini belirlemek, berteraf etmek veya bunlar karşısında hazırlıklı olmak olguların yararına olacaktır.

Yöntem: Ameliyat kayıt ve bulgularına göre akut apandisit tanısıyla apandektomi yapılan perfore ve perfore olmayan apandisit olgularının hastane dosyalarını retrospektif incelendi. Perfore apandisit olgularına yaş gruplarına göre çocuk, erişkin ve yaşlı olarak üç grupta araştırıldı. Yaş ve cinsiyete göre akut apandisit ve perforasyon insidansı, komplikasyonlar ve sonuçları, olgu akıbeti belirlendi.

Çıkarımlar: Perfore apandisitli 326 olgunun 219'u (%67.2) erkek, 107'si (%32.8) kadın ve ortalama yaş 27.8 idi. Akut apandisit olgularının içinde perforasyon oranı %12.7 bulundu. Bu oran çocuk ve yaşlı grupta sırasıyla %17.7 ($p < 0.001$) ve %38.5 ($p < 0.001$) idi. Çocuk ve yaşlılar tüm olguların %35.3'ü iken, perfore apandisitlerin %56.1'idir ($p < 0.0001$). Cins dağılımı perfore apandisit oluşumunda etkili bulunmadı. Genel morbidite %32.8, yaşlı grupta %73.8'dir ($p < 0.0001$). İleri yaşla birlikte postoperatif komplikasyonların hem sayı hem ciddiyeti artmaktadır. Erken postoperatif dönemde ölen olgu sayısı 5 (%1.5)'tir. Tüm fatal sonuçlar 50 yaş üstü yaşlı gruptadır (5/42; %11.9). Ölüm, karın içi sepsisin ağırlaştırdığı önceden mevcut yandaş sistemik hastalık ve düzensizliklere bağlıdır.

Sonuç: Cinsiyet akut apandisit olgularında perforasyon oluşumu, postoperatif morbidite ve mortalitede etkili bir faktör değildir. Perfore apandisit oluşumunda yaş (15 yaş altı küçük, 50 yaş üstü ileri yaşlar) risk faktörüdür. Yaş gruplarına göre akut apandisit insidansı azaldıkça ters orantılı olarak perforasyon oranı artmaktadır. Diğer bir deyişle çocuklukta daha düşük apandisit insidansı, daha yüksek perforasyon oranı; yaşlılarda en düşük insidans, en yüksek perforasyon oranı görülmektedir. İleri yaş (yaşa bağlı yandaş hastalıklar ile birlikte) postoperatif morbidite ve mortalitede en önemli etkidir.

Anahtar kelimeler: Perfore apandisit, cinsiyet, yaş, yaşlılar, çocukluk, morbidite, mortalite

SUMMARY

The perforation of acutely inflamed appendicitis causing regional and systemic dissemination of a focal infection is a turning point negatively affecting clinical course, development of complications, and patient's outcome. To determine and to eliminate risk factors leading to perforation, and to be aware of and well-informed about the risk will be favourable for such patients. In this study we aimed to investigate age and sex-specific effects on the occurrence of perforation and intraabdominal sepsis due to acute appendicitis, and on the postoperative morbidity and mortality. We retrospectively reviewed hospital charts of patients with acute appendicitis who were subjected to appendectomy. 326 patients with perforated appendicitis were divided and analysed into three groups as the childhood, the adults and the elderly. We evaluated age and sex-specific effects on the incidence of appendicitis, perforation rate, postoperative complications and patient's outcome. Of 326 perforated cases 219 (67.2%) were male and 107 (32.8%) female with an average age of 27.8 years. The

rate of perforation was 12.7%. This rate was 17.7% ($p < 0.001$) and 38.5% ($p < 0.001$) in groups of the childhood and the elderly respectively. The childhood and the elderly groups consisting 35.3% of all appendicitis cases, were 56.1% ($p < 0.0001$) of perforated cases. Sex distribution did not significantly affected the occurrence of perforated appendicitis. The total morbidity was 32.8% in all cases, and 73.8% ($p < 0.0001$) in the elderly. The number and severity of postoperative complications has increased with advancing age. The mortality in the early postoperative period was 1.5% (5 patients). All fatal outcomes were determined in patients older than 50 years of age (5/42; 11.9%). The mortality was related to pre-existing concomitant serious systemic diseases and disorders aggravated by intraabdominal sepsis. In conclusion, the gender is not an effective factor on the unfavourable progress of appendicitis, and on the undesirable outcomes of such patients. The age (younger age under 15 years, advanced age older than 50 years) is a significant risk factor on the occurrence of perforated appendicitis. According to age distribution, the perforation rate increases inversely proportional to decreasing incidence of acute appendicitis. By other words, in the childhood; lower incidence of appendicitis, higher perforation rate; in the elderly lowest incidence, highest rate are most prominent results. Advanced age (together with age-related concomitant diseases) is a significant risk factor on postoperative morbidity and mortality.

Keywords: Perforated appendicitis, sex, age, the elderly, the childhood, morbidity, mortality

Travma dışı acil karın cerrahisi konusu içinde ilk sırayı alan akut apandisit tanı ve tedavisi hastaların büyük çoğunluğunda güçlük göstermez ve cerrahi tedavi sonuçları başarılıdır. Ancak bu karın içi infeksiyöz patolojinin ileri evrelerinde, özellikle perforasyon oluşması halinde operatif ve postoperatif komplikasyonların anlamlı ölçüde arttığı bilinen bir gerçektir (1,2,3,4,5). Bu durumda hastalık fokal olmaktan çıkmakta, bölgesel hatta sistemik olumsuz etkiler görülmekte; sonuçta hastaların klinik seyri ve akıbetleri değişebilmektedir. Akut apandisit ileri evrelere ulaşması ve perforasyon gelişmesinde olguların demografik özelliklerinin etkili olabileceği ileri sürülmektedir. Ayrıca postoperatif morbidite ve mortalitede de yaş gruplarına göre farklılıklar gözlenmektedir (3,6,7,8,9). Bu yazımızda acil cerrahi bölümümüzde tedavi edilen perforasyonlu apandisit olgularındaki bulgu ve deneyimlerimizin aktarılması, olgularda yaş ve cinsiyete göre değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

OLGULAR VE METOD

Bu retrospektif incelemede kliniğin acil ameliyat kayıtları akut apandisit tanısıyla apandektomi yapılan olguların belirlemek amacıyla tarandı. Ameliyat bulgularına göre perforasyonlu apandisit olguları saptandı. Bu olguların hastane dosyaları incelendi. Kesin tanı ameliyat bulguları ve patoloji raporları sonucunda kondu. Olgular demografik özelliklerine göre, çocuk (0-15 yaş), erişkin (16-49 yaş), yaşlı (50+ yaş) olarak üç gruba

bölündü. Ayrıca perforasyon gelişmesinde cinsiyet etkileri araştırıldı. Yapılan ameliyatlara, postoperatif klinik seyir, komplikasyon gelişmesi, ve olguların sonuçları incelendi. İstatistik karşılaştırmalar "Ki Kare testi" ile yapıldı $p < 0.05$ anlamlı kabul edildi.

SONUÇLAR

Araştırmayı kapsayan süre içinde akut apandisit tanısıyla apandektomi yapılan 2562 olgudan 326 (%12.7) tanesinde perforasyonlu apandisit saptandı. Bu olgularda ortalama yaş 27.8 bulundu, olguların 219'u (%67.2) erkek, 107'si (%32.8) kadın idi. Çocuk ve yaşlı grupta perforasyon oranının yüksek olduğu görüldü (Tablo 1). Yaşlılar tüm olguların %4.3, çocuklar %31'ini oluştururken, perforasyonlu apandisitlerde bu oranlar sırasıyla %12.9 ($p < 10^{-6}$) ve %43.2'ye ($p < 0.0001$) yükseldi. Perforasyonlu apandisit olgularının yaş gruplarındaki cinsiyet dağılımına bakıldığında yaşlı grupta erkek olguların erişkin gruptan anlamlı olarak fazla olduğu görüldü (Tablo 2). Cinsiyet dağılımında perforasyonlu ve perforasyon olmayan apandisit olgularını karşılaştırıldığında yalnızca yaşlı grupta erkek olguların anlamlı fazla olduğu görüldü. Diğer gruplarda ve genel toplamda cinsiyet farkları olmasına rağmen istatistik anlamlı fark bulunmadı (Tablo 3). Tüm postoperatif komplikasyonlar değerlendirildiğinde ortalama morbidite oranı %32.8 bulundu ve yaşlı grupta anlamlı yüksekti (%73.8; $p < 10^{-6}$) (Tablo 4).

Postoperatif morbiditede ameliyat kesisine bağlı komplikasyonların ön plandaydı (Tablo